

BUTLLETÍ

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

BUTLLETI
DEL
CENTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA

1899

VOLUM NOVÈ

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1899

 BUTLLETÍ DEL
CÈNTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA

ANY IX

JANER

N.º 48

SESSIÓ PÚBLICA INAUGURAL DE L'ANY 1899

MEMORIA DEL SENYOR SECRETARI

SENYORS:

La meva tasca consisteix avuy en fervos una resumida relació dels treballs duts a bon terme pel CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA durant l'any que acaba de transcórrer. Y són tants y tant diversos els aspectes de la nostra activitat, que passaré immediatament a ressenyarlos a fi de curtejar y de cansarvos el menos temps possible.

Començarem per les *excursions* pel nostre estimat territori català, que aquestes són les que millor responen als fins de la nostra institució. L'enumeració de les excursions vos farà veure que també enguany hem recorregut Catalunya en diversos sentits.

Els dies 31 de Janer y 1, 2, y 3 de Febrer va durse a cap una magnífica excursió pirenenca. Sortint de Ribes uns quants dels nostres companys, empengueren envers Campelles, y varen dirigirse a l'esquerp santuari de Montgrony, escalant entre neus el Coma Armada. D'allí feren nit a la Pobla de Lillet, y d'aquesta darrera vila varen encaminarse a l'històrica y pintoresca ciutat de Berga. L'altre dia recorregueren l'alt Lluçanès, visitant l'antich

convent de la Portella y l'alterós santuari de la Quar, anant a parar a Sant Quirse passant per Borredà y Alpsens.

Una altra excursió per una comarca vehina va verificarse'ls dies 9 al 12 de Març, visitantse la vila de Cardona, de tant notables monuments, y la de Solsona ab tot lo que té de remarcable. Els dies següents pogueren admirar els magnífichs paisatges que volten a Sant Llorens dels Piteus y varen fer l'ascensió dels cims de Funerals y Vila-mala y admiraren les fonts del riu Cardoner.

Els dies del 28 al 31 de Maig s'esmerçaren també en seguir una delitosa encontrada. Sortint de Sant Quirse, atravessaren la comarca de Basora, admirant les feréstegues serralades que la circunden, passant Vidrà y Pla Traver, y devallaren les escabroses Escales de Sallent; y entrant en la rienta vall de Sant Privat, aviat van esser a la simpàtica vila d'Olot, la capital natural de l'alta montanya catalana, aont pogueren encaixar amb els delegats d'aquella vila, que tant treballen pel bé de la causa de Catalunya. Seguint després la via de Girona, se deturaren a examinar l'esgarriós single de Castellfullit y les iglesies de Besalú, històrica vila que conserva encara tot l'aspecte anyoradiç de sa mig-eval grandesa.

No totes les excursions han sigut d'aquesta importancia, que no sempre's poden distreure'ls nostres associats de les seves ocupacions en dies feiners. Les excursions verificades en un sol dia festiu han sigut les següents: el diumenge dia 4 de Desembre's visità un troç de la comarca vallesana, això és, Canovelles, Granollers, Corró de Vall y Llerona; el dia 18 del mateix mes va ferse una excursió a Arenys y es va seguir a l'esgarriada'l brau Montnegre.

Ja veyeu, donchs, com hem complert enguany ab la nostra missió: hem pujat a varies de les nostres adorades montanyes y ens hem refet am l'halè sanitós que's respira al Puigsacalm, Montnegre, serres del Bergadà y de l'alt Lluçanès; hem visitat una porció d'antiquíssims santuaris: l'enlairat de la Quar, Santa Madalena y Les Olletes; hem pogut examinar els variats aspectes de la nostra típica

arquitectura romànica, desde'l primitiu Montgrony y La Portella a la portalada de Canovelles y a la bonica iglesia de Llerona; y l'arquitectura militar de l'Edat Mitjana l'hem vista en les macisses construccions de Cardona; ens hem enfonsat per les neus y hem rebut les fortes soleiades, sempre ab l'esperança de trepitjar una vegada més qualsevol recó que siga de la nostra estimada Catalunya.

Apart de les excursions oficials, alguns dels nostres més atrevits companys, sentint l'atracció de les neus, han fet en ple hivern una ascensió al Puigmal y al Santuari de Nuria, tot envollat en aquest temps; y el nostre ja conegut explorador de cavernes, el company Font y Sagué, ha recorregut aquest any noves y inexplorades regions soterrànies.

També, pera acabar de coneixer lo que de notable tenim en la nostra propria ciutat, varem visitar el dia 23 d'Octubre la torra de les hores de la Catedral. Molts varen esser els associats que van assistirhi desitjosos de contemplar una vegada més l'hermosa vista de la ciutat que desde dalt del campanar s'ovira.

Dugues coleccions particulars hem visitat: el dia 23 de Janer varem presentarnos a casa'l Dr. Vinyeta Bellaserra y tinguerem ocasió d'admirar les preciositats arqueològiques que té reunides, molt especialment una colecció de cantis completíssima, per la qual se veu l'originalitat de la industria ceràmica popular; el dia 27 de Novembre, la colecció ja notable y renomada de dibuixos d'artistes catalans que ha format D. Ramon Casellas, concretantse la visita a l'examen dels dibuixos dels artistes catalans de la passada centuria, entre'ls quals descollen els noms de Viladomat, germans Tramulles y Montanya.

Durant l'any que estem ressenyant s'han inaugurat una serie de cursos: els que han tingut lloch són les primeres lliçons del curs de Fotogrametria, que dóna'l nostre president D. Lluís Marià Vidal (22 Desembre), l'introducció del que's proposa donar D. Joaquim Casas-Carbó sobre l'Interpretació econòmica de l'Historia del poble català

(Juny), y s'ha completat la primera serie de les lectures de Clàssichs Catalans que dóna'l que suscriu y que comprèn els Cronistes (5 y 18 de Març y 1.er d'Abril).

En el nostre local s'han celebrat, com tots els anys, una profitosa serie de conferencies y lectures. Una de les rahons que han contribuït a que fossin més interessants algunes d'aquestes ha estat l'exhibició de clixés presos durant les excursions, feta per medi de projeccions lluminoses. Les vetllades que van tenir el caràcter com si diguessim ilustrat, foren la del 28 de Janer del Sr. Vidal exposant l'excursió a Cadaquers y Sant Pere de Roda; la del 10 de Juny del Sr. Friginals referent a l'excursió per les regions de Bagà, Seu d'Urgell, Cerdanya y Andorra; la del 21 de Novembre del Sr. Cèsar August Torras sobre una excursió pirenenca a les valls del Ter, del Freser y del Segre, y ascensió al Pich de l'Infern; y, per últim, la donada'l dia 13 de Maig per l'infrascrit secretari sobre l'anada a Ribes, Campelles, Coma Armada, Montgrony, vall del Llobregat y alt Lluçanès, ab clixés del Sr. Torras.

Altres treballs referents a excursions han sigut llegits: *L'excursió a Montmeló*, pel nostre delegat a Mollet don Vicens Plantada y Fonolleda, el dia 23 de Març; la del delegat a La Roca del Vallès, D. Joan B. Sansano, a *Sèllechs*; la del nostre delegat a Manlleu, D. Lluís Coll, a *Manlleu y Tavertet*, el dia 12 de Novembre.

També van esser de bon sentir la lectura del treball *Flors velles*, de mossèn Joseph Condó Sambeat, feta'l 23 de Març, y la del treball titolat *Un dolmen d'Aranyó*, partit de Cervera, que va ferse'l 16 de Desembre, degut a la ploma de D. Ignasi Simon y Puntí.

Les notícies de descobriments espeleològichs han estat importantíssimes. El nostre actiu delegat a Rodonyà don Pau Teixidor va donarnos noticia de descobriments fets en la cova del Manou el dia 3 de Juny, y en les Coves Roges el 16 de Desembre. El 30 del mateix mes varem delectarnos sentint la narració de perilloses devallades als avenchs de la Baronía d'Aramprunyà per Norbet Font y Sagué.

Com excursió fòra del nostre territori, fou interessant la que'ns ressenyà'l Sr. Galbany el 27 de Març, realisada per Suiça, y especialment sobre'l *Pas de la Jurca*.

Podriem nomenar «excursió urbana» la que'l dia 21 d'Octubre va llegirnos el nostre company Ramon Nonat Comas titolantla *Desde'l carrer de l'Avellana a la Torra del Seny de les hores de la Catedral*.

També hem rendit tribut al folk-lore en dugues vetllades. El 18 de Febrer mossèn Vicens Bosch, delegat a Talarn, va llegirnos una serie de cançons populars, fent-nosen coneixer la tonada. D. Joan de Porcioles va fernos coneixer unes interessants notes folk-lòriques de la Vall d'Ager el dia 29 d'Abril.

Són importants pera l'història general y comarcal de Catalunya'ls estudis següents: de D. Joaquim Miret y Sans sobre un allegat de la Comtessa de Foix prenent a la Corona d'Aragó, llegit el dia 4 de Febrer; de D. Jaume Maspons y Camarasa, la monografia sobre la Torre de les aigües de Palou, llegida'l dia 20 de Maig; de D. Francesch Carreras Candi, l'estudi sobre'l Monastir de Bon Repòs y les pretencions de la Mitra d'Urgell, llegit el dia 2 de Desembre; com també l'extracte de l'Inventari dels béns mobles del rei Martí, llegit per mi'l dia 14 de Janer. El dia 7 del mateix mes va llegirse un curiós treball de D. Ramon Nonat Comas titolat *Apologia de la Llengua Catalana*.

Diversos documents històrichs foren llegits en el curs passat: uns extrets de l'Arxiu de Balaguer referents a l'infortunat Comte d'Urgell, facilitats per D. Narcís Prat (11 de Novembre); una serie comunicada pel Sr. Font y Sagué que mostren com en els sigles XV, XVI y XVII fou preocupació constant dels nostres consellers el proveiment d'aigües de Barcelona (11 de Febrer); y, finalment, un extracte d'un llibre de comptes d'un vehí de l'Arbós contenint interessantíssimes notícies sobre'l moviment de les tropes en la guerra del francès de principis de segle (4 de Novembre).

Han sigut llegides dues biografies: l'una'l 3 de Juny

per D. Arthur Osona sobre'l conegut guia català anomenat *En Palata*, y una altra de D. Joaquim Cabot y Rovira sobre'l predicador italià pare Agustí de Montefeltro, el dia 5 d'Abril.

Abans de que vegessin la llum publica s'han donat a conèixer en nostre CENTRE fragments dels següents llibres: el dia 11 de Març del *Promptuari de l'Escriptura Catalana*, del Sr. Flos y Calcat, y el dia 15 d'Abril, de l'erudita *Monografia sobre la parroquia de Tarrassa*, del Sr. Soler y Palet.

Finalment, va esser organisaada'l dia 28 d'Octubre una interessant vetllada literaria, llegintse'l discurs d'Olot d'en Francesch Matheu, y fragments de *La darrera carlinada*, d'en Vayreda, y del llibre *Fulls de la vida*, d'en Rusiñol.

Han tingut lloch les sessions oficials de costum: l'Inaugural, el 28 de Janer, en la qual els concurrents varen tenir el gust d'admirar el bell discurs del nostre president D. Lluís Marià Vidal; la festa patronal de Sant Jordi, al lluiment de la qual varen contribuir alguns associats ab poesies y treballs en prosa; y, per últim, la sessió pera commemorar el 22.^è aniversari de la fundació de la primera Societat Excursionista, que va celebrarse'l dia 26 de Novembre. En ella'l nostre president va descobrir la làpida d'excursionistes il·lustres, mostrantshi per primera vegada esculpit el nom de l'eminent geògraf català del segle XV Jaume Ferrer de Blanes, procedintse tot seguit a la lectura de la seva biografia, deguda al pacient investigador don Ramon Nonat Comas.

Cada any en aquesta diada hem tingut el gust de participar als nostres consocis la nova d'un nou progrés en la marxa dels estudis de la Societat. Una vegada va esser la de les importants reformes establertes en nostre BUTLLETÍ; l'altra, l'inauguració d'una serie de cursos sobre qüestions científiques y literaries d'util concèixer pera l'excursionista, mitjançant els quals el CENTRE va obtenir d'aquesta Diputació Provincial l'acord d'una subvenció. Aquest any hem de fer esment d'una recent organisaació

en les tasques excursionistes, com ja's va fer saber pel nostre president el dia 26 del passat Novembre. Un dels principals objectes nostres serà, donchs, d'aquí endavant, la delimitació y coneixença de les comarques naturals y històriques de tot el territori català. Y per aquesta feina comptem principalment ab la cooperació dels nostres delegats. Pendrem deguda nota de totes les llurs observacions y advertencies y tot serà contribuir a la confecció d'un bon mapa de tots els territoris on la nostra llengua és parlada. Llarga és la tasca, però és agradable. Dividintla en parts, és d'esperar que un dia o altre, anys a venir, la completarem. Estudiarem les comarques d'una manera graduada, reunint tots els datos possibles sobre cada una y publicantlos ordenadament, tot recorrent en tots indrets el territori qual estudi ens haurem assenyalat.

Desgraciadament és llarga la llista de companys nostres que la mort ha abatut durant l'any passat. Comença aquesta pel soci honorari l'illustre geògraf Excm. Sr. don Francisco Coello Quesada, que tant havia treballat pera obtenir un mapa acceptable, y els que han estat nostres volguts socis residents D. Carles Torroella, D. Arthur Fochs Odena, D. Joseph Ruiz y els joves y ja notables arquitectes, tant afectats a seguir una tradició catalana en llurs construccions, D. Francisco Rogent y D. Camil Oliveras, y els delegats Sr. Comte de Zavallà, el restaurador del seu antich casal de Peralada, darrerament ocupat en la reconstrucció del castell dels Rocabertí, a Recasens, mort a Peralada; D. Isidro Foix Castells, a Igualada; D. Miguel Oliver, a Ripoll; D. Joseph M.ª Prió, a Ager; y D. Joseph Casas Reig, a Manlleu.

Tots ells eren bons companys y a tots dediquem un record carinyós.

Les relacions del CENTRE ab totes les altres associacions han seguit essent sempre cordials, y les similars de l'estranger han seguit corresponent ab el cambi ab el nostre BUTLLETÍ.

La Junta Directiva fa constar ab satisfacció 'l bon comportament dels empleats de la casa.

Pera terminar, després d'haver escoltat un compendi dels treballs empresos aquest any que acaba de transcórrer, y com a coronament d'ells, creyem que no serà desagradable als nostres consocis saber que'l CENTRE se troba en període ascendent. L'any passat, en aquesta data, erem 684 socis entre residents y delegats: ara som 727. Benvinguts els nous companys, y que ells vinguen a col·laborar en la nostra tasca ab la mateixa fe ab que nosaltres hem emprès fins avuy. He acabat.

JAUME MASSÓ TORRENTS

DISCURS DEL SENYOR PRESIDENT

EXCM. SENYOR:

SENYORS:

Abans que vosaltres, permeteu que sia jo'l primer a doldrem, en lo dia d'avuy, de l'ausència de nostre digníssim president D. Lluís Marian Vidal. Me'n dolch perquè'l compromís me porta a aixecar la meua veu en la solemnitat inaugural del curs de 1899, que la requeria més autorisada; y me'n dolch doblement perquè en les meves paraules obligades, per bona voluntat que les inspire, no hi trobareu ni un argenç de la ciencia, de la doctrina, de l'autoritat que haurieu trobat en les d'ell.

Suposantvos, donchs, aconsolats, si us plau per força, de la perdua positiva que per vosaltres representa aquest cambi de presidència y de la decepció que se us espera, sense embolicarme ab més preàmbuls ni excuses, procuraré entretenirvos una estona.

Sembla que era ahir, y ja fa divuit anys que per primera vegada vaig guanyar la porta d'aquesta casa. Reclamant un esforç a ma pobra memoria, m'he recordat que, al visitarla, aní experimentant una sensació tant nova com estranya. Tot ho vegí com a través d'una boira, confós, deforme, encongit, sense dar-me compte del valor de les llibreries, de la significació dels objectes que, ab cert enrenou, hi havia coleccionats, de l'autoritat d'alguns d'aquests retratos que'm semblaren visions, del mèrit d'aquestes rovellades columnes. Crech que si may hagués entrat de sopte en l'estudi-laboratori d'algun bruixot, no hauria sentit més respecte ni major feresa. Criatura com era, poch m'havia enterat, en concret, de lo que aquí's feya y de l'esperit de l'Associació. Potser algú va dir-me que s'hi aprenia a coneixer Catalunya, y, sense més rahons, «présentam» devia contestarli, que aixís sabré lo què és això que tant estimo perquè sí. Tot estarrufat, ab lo títol de soci a la butxaca, vaig venir aquí com lo neòfit d'una societat secreta que aspira al coneixement de coses ignorades y a l'esclarament de molts enigmes; formant, poruch, entre la colla, dintre d'aquest cau, aon desseguida entenguí que realment s'hi conspirava a favor de Catalunya. De l'encongiment del neòfit que se sentia apocat y sorprès davant del misteri del local, penjat com un niu al cim d'aquestes branques de pedra, artística desferra d'un temple que havia viscut tots los esplendors y tragedies de la Barcelona romana, vingué aviat l'entusiasme y la pràctica de l'iniciat jove y batallador, a qui animaren, sens treva ni repòs, les energies dels consocis experimentats y les ombres d'aquests capdills insignes de l'excursionisme que, cada any, per torn, vingueren a fernos companyia.

Heus-aquí com y de quina manera vaig quedar allistat y en actiu servey.

Com jo, eren molts los que havien entrat en aquesta casa; y, a mida que han passat anys, han sigut més, molts més, tants, que ara ja pot dir-se que formen estol los qui, enamorats de la patria, no per ser gran ni xica, bonica o lletja, sinó per esser nostra, perquè la propietat és arrel y

fonament de l'amor, com va dir Sèneca, som aquí ab lo ferm propòsit de coneixerla fins en ses més amagades intimitats.

L'objecte, la finalitat de les nostres ansies se dibuixava clar, però lluny, molt lluny; de manera que calien un empenyo y una voluntat de les més tossudes pera arribarhi. Desde bon principi la constancia y la disciplina donaren lo seu fruyt, més no sense entrebancarse ab grans dificultats: l'indiferencia, si no la burla del públich, la primera.

«Què pretenen ab això d'estudiar Catalunya, aquests excursionistes? Descobrir la lluna? Quina colla de maniàtics!» deyen uns. «D'aixalabrats y caps calents!» refermaven altres. «Veyam si'ls apedregaràn!» corejaven tots.

No, no arribaren a apedregarnos; però lo cert és que en nostres primeres sortides lo vulgo'ns mirava entre tafaner y rezelós, ab menos interès que als firayres, *papa dinerru* y saltimbanquis que corren festes majors. Però, nosaltres, tretze són tretze; y ab aquell lema o precepte antich *nosce te ipsum*, «coneixte a tu mateix», gravat al cor y a l'enteniment, hem fet nostre camí sense perdrens ni desviarnos may, avant sempre.

Cap enllà, en temps de nostres majors, he ovirat aquest camí com un corriol difícil y perillós tot just esbrossat per nostres cronistes historiadors, y per aont, atrevidots, passaren d'un a un, com grans de rosari, per tanda, quants excursionistes anònims hem anat descobrint y honrant com mereixien. Després, més aprop nostre, ja l'he vist un camí afressat, que va permetre a la gent devota passarhi de parella en parella, fins de bracet, com a nostres més propers inspiradors, en Piferrer y en Parcerissa. Més ençà l'he vist aixamplarse a tall de carretera, per aon ja a colles han anat y vingut, sempre suant y enguniosos, però ab cert desembraç y familiaritat, los fundadors de la benemèrita Associació Catalanista d'Excursions Científiques. Y avuy lo miro, encara més ample y més planer, com una altra *via Appia* que ofereix generosament lo seu passeig pera que ningú deturi, en sa marxa triomfant, l'excursionisme.

No he d'amagar, y tots vosaltres ho sabeu de sobres, lo per què aquest efecte d'òptica imaginat s'ha convertit en realitat palpable. La força, la causa més poderosa del progrés y de la creixensa robusta y agegantada de la nostra obra, lo *fac totum* del miracle, ha estat l'amor a la mare terra; aquest amor innat tant gran y fervorós com lo que sentim per nostra mare carnal, y que, com aquest, no's ven ni's compra, no s'escateix ni regateja.

¿Quin fill ha vist may la llum del sol, que oblidí o abandoní sa mare al sentir-la malalta o perduda? Aon són aquells que no faràn un esforç suprem pera salvar-la y refer-la si és possible? Quants li escatimaràn una carícia, una manyagueria, un petó, tot un raig de llàgrimes, si aquest pot animarla y consolar-la? Cap, enlloch. Si fins los bordets corresponen a qui'ls nodreix!

Donchs, nosaltres, fills llegítims y naturals de Catalunya, víctima de traidores malalties tant socials com polítiques, al vèure-la abatuda, al contemplarla, entristits, com se decandia, perdia forces y potser hauria caygut a no esser lo cordial de la llengua, que la sostingué en los dies de més perill, en los moments de crisi, cumplim en consciencia, y desde l'any 76 venim fent tota mena d'esforços y sacrificis pera reviscolar-la, li prodiguem totes les atencions y festes imaginables, estudiem ab febre la seva naturalesa, sos antecedents hereditaris, son organisme, ses facultats, en una paraula, lo seu físich y lo seu moral, pera, ab ple coneixement de causa, aplicar lo remey que'ns dicti'l cor aconsellat per la rahó, y atényer, ab l'ajuda de Déu, sa regeneració total y completa.

Hi arribarem? Jo crech que sí. La medecina mereix confiança? Pera mi, tota, absoluta. Si no, mireu sos efectes. A principis de sigle la massa anònima del poble se donava compte de l'existencia de Catalunya únicament perquè parlava una llengua diferenta de les altres y perquè tothom comentava l'esforç heroich ab que havia rebutjat la dominació estrangera. Ara, ja fa dies, gracies principalment a la difusió dels coneixements que adquirim sobre nostra terra al posarnos en contacte immediat ab ella, gracies a

la propaganda de nostres estudis y publicacions, de nostres visites y conferencies, tothom qui no és sort o cego o xorch de sentiments s'ha pogut enterar del com y per què de l'existència de Catalunya; del com y per què fou un temps lliure y gran senyora y avuy viu d'escarraç y rellogada; del com y per què les seves tradicions glorioses y lleys justicières y honrades costums ara s'obliden, capgiren y estrefàn; del com y per què la nostra llengua ha rumbejat per tot lo món, tant en boca del poble com en boca de reys, de savis y de sants; del com y per què tenim música, poesia y arquitectura de fesomia verament catalana; en fi, del com y per què nostra naturalesa, caràcter y personalitat són incompatibles, se revoltan y se sublevaràn sempre contra altre caràcter, personalitat y naturalesa que les vulguen esclavisar y absorbir.

Qui sia confrare que prengui candela!

Lo coneixement de tot això ha fet que l'atenció se fixés y se sentís avara del tresor de casa, encomanant major respecte y més amor a la mare patria. Amor, respecte y avàrcia que avuy endolceixen sos mals y penes y demà, si Déu vol, li retornaràn la salut y l'alegria.

Aquests són los efectes pràctichs de l'excursionisme.

Ne voleu saber més? Donchs també l'excursionisme ha estimulat als homes de ciencia, als lletrats, als artistes, que s'han pres ab empenyo, com si'ls animés un esperit de competencia, escampar y popularisar los coneixements que adquireixen y esbrinen respecte Catalunya, desde'ls més abstractes als més particularistes, dintre totes les varietats y punts de vista que ofereix nostre camp d'acció.

Encara més? Donchs l'haver despertat l'esperit d'una pila de gent, si no indocta, discreta o escèptica, que avuy són gent d'acció, potser la més atenta, vigilant y convençuda, que ab lo mateix fervor procura la conservació dels monuments, retaules, joyes y demás belleses artístiques de casa, que segueix camps y montanyes, pobles y masies, gasant de les impressions de la natura que sanejen y vigorisen lo còs, y observant costums y pràctiques que conforten l'ànima; gent que lo mateix aconduex carinyosament un

fragment de ceràmica, un capitell, un pellissot de roba, una cyna, una arma trocejades, és a dir, qualsevol engruna, qualsevolga reliquia de nostra vida passada, que arreplega una tradició, un cant, una tonada, uns goigs, un mot, és a dir, qualsevol rastre de nostre esperit que l'emozioni tot voleiant per l'aire.

Ab aquests resultats, fruyt de la nostra obra (que no són pas tots, sinó'ls que per més contundents pot apreciar tothom), me sembla que n'hi ha prou pera proclamarla, després dels Jochs Florals, l'obra més benèfica, més trascendent y més patriòtica de la nostra renaixensa.

Aquells han revifat, enriquit y glorificat la llengua, «convertint per art d'encantament», com va dir l'Aguiló, «lo breçol aon dormia ensopida com infantó malaltic, en carro triomfal», y donant força axiomàtica a l'afirmació de que

poble que sa llengua cobra,
se recobra a sí mateix.

Més nosaltres hem posat en evidència per peces menudes, si aixís val a dirho, la personalitat d'aquest poble; personalitat que vegetava també ensopida, però frenètica, qui sab si preveyent la mort o la resurrecció, y que a l'inocularli sanch nova, que ara ja bull, ha reprès l'empenta cap a reclamar altre cop la vida lliure, la vida propria, la vida temps ha tant anyorada.

Algú, al sentir això, potser dirà que l'acció de l'excursionisme és una acció política. ¡Ja ha sortit la paraula més desacreditada de tots los diccionaris! Afrontemla sense por. Si per política s'entén aquesta malura que embruteix la consciència dels homes, aquesta força que mercadeja ab tota classe d'interessos socials, per sagrats que sien; aquesta potencia que desconeix y nega'ls drets a les antigues nacionalitats; aquesta esclavitut cega per un ídol de cartró pasat pels homes, és a dir, aquesta política que fa, a gratsient, tot lo contrari de lo que s'ha definit l'art de governar y donar lleys y reglaments pera mantenir la tranquil·litat y

seguretat públiques y conservar l'ordre y bones costums; no: nego rodonament que'l CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA faci política.

Més si per política s'entén fer compendre'l valor, promoure l'estimació de nostres interessos, sien de l'orde que's vulga; si per política s'entén desvetllar, elevar y empènyer los sentiments de raça, que són carn de sa carn y sanch de la seva sanch, vers un ideal lògich, noble y honrat; si per política s'entén recullir desde'l gra de sorra al carreu ciclòpich que les pònentades han esbarriat, usant del dret que té un poble hereu de reconstituir lo seu patrimoni; si per política s'entén no adorar cap més ídol que la mare patria, obra de Déu; si: lo CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA fa política, potser inconscientment, però la fa.

Y no us espantin ni dolguin les conseqüències, que anem ab bona companyia y són molt granades les figures que ab lo seu exemple nos guarden les espatlles.

No m'embrancaré a nomenarne gayres, perquè fóra quènto de may acabar. Qui les vulga coneixer totes no ha de fer més que repassar l'història; y si no li vaga per tant, que fullegi'l diccionari biogràfic d'escriptors catalans d'en Torres Amat, que visiti la galeria de Catalans Ilustres, que passi llista als gremis y corporacions populars de la nostra terra, que estudiï'l significat dels noms inscrits en aquestes targes y en aquesta làpida; y, desde lluny fins molt a la vora, trobarà gent que, si no de dret de retop, han fet política com la nostra.

Entre'ls últims trobareu an en Torres Amat mateix, que ab la seva obra fa política, y la fa deliberadament quan en la biografia d'en Geroni Pujades proclama l'estrangeria de la llengua castellana a Catalunya. Trobareu en Balmes, lo gran filòsof, català de soca arrel, quins escrits vessen política, sempre a doll y de la més substanciosa; en Pau Piferrer, que fa política dedicant dos volums a la Catalunya monumental y pintoresca, y l'accentua dihent: «Si esperit de provincialisme és l'amor y respecte a lo que nostres pares van dirnos que era digne d'estimarse y respectarse; si

esperit de centralisme és aplanar totes les ilusories divisions que, per lo mateix que són ilusories, omplen la vida dels pobles, *uniformar* la nació y treures del davant quant ha deixat en peu la tradició y fins la tradició mateixa, lo gran y més fort vincle social, en nostre humil sentir; si: ens confessem plens del primer», això és, plens de l'esperit de provincialisme; en Bonaventura Carles Aribau, que féu més política ab la seva *Oda* que ab cent discursos parlamentaris; l'arquebisbe Vilamitjana, que ab sos sermons y pastorals arribà fins a desvirtuar les prèdiques que no's fan en nostra llengua ab aquelles conegudes paraules: «Vosaltres prediqueu a les ànimes en castellà y la gent se condemna en català»; en Prim, resucitant la tradició dels braus almogàvers ab lo grapat de voluntaris catalans que portà a l'Àfrica; en Clavé, que ab sos cants patriòtics y descriptius aixeca, a pols, les masses obreres fins a les regions privilegiades de l'art. Y, en fi, quants erudits historiadors, teòlechs, místics, juristes, pintors de costums, autors dramàtics, poetes, músics y novel·listes ja s'han post desgraciadament, després de brillar ab llum propria en lo cel estrellat de nostra regió.

Davant d'aquests testimonis ningú pot trobar il·lògic que nosaltres representem la cullita de les llevors per ells sembrades; ningú deu estranyarse que'ls excursionistes, escorcollant la mateixa terra que va oferir rumbosa la materia prima a totes aquelles inteligències superiors; bevent directament en les mateixes dèus que van sadollar ses obres; tot baixant als avenchs y escalant los cims per aont han volat aquelles fogoses imaginacions; ningú deu estranyar, repetim, que'ls excursionistes fem, principal si no exclusivament, això que se'n diu catalanisme, o sia la política que, providencialment, cova en lo seu sí tota obra que sia franca, decidida y genuïnament catalana.

Heus-aquí com, deixant córrer la ploma un xich a la ventura, quasi bé divagant tot lo camí, hem exposat fets, conseqüències y testimonis de la nostra obra, que posen

en clar y deixen ben sentada la finalitat política de l'excursionisme.

Sense aquesta finalitat, l'obra del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA resultaria ideal, platònica, quasi il·lusoria, però no real, tangible y pràctica com ara.

Sinó, veyeu: d'aquelles dificultats y entrebanchs que topàrem quan vam començar a exercir, ja no sen parla; an aquella meta que vèyem tant lluny, com lo llumet del quènto, camina que caminaràs, quasi bé hi arribem. Llavores, parafrassejant an en Larra, diré que a Catalunya semblava que no hi hagués res seu, sinó la pols de sos antepassats, que trepitjavem ab peu indiferent. Quan formaren los primers excursionistes arreu, fos allà aon fos que's gressin, no més ensopegaven ab rastres de grandeses passades, ab runes glorioses; y ara, lo que's desfeya en pols, o's colgava, o's llençava com escombraria, ocupa'l lloch d'honor de moltes cases; avuy lo que's despreciava y oblidava per ordinari y popular, termes, cançons y rondalles, que no més se sentien per camps y garrotxes en boca dels jayos y les avies, baixen de bracet cap a ciutat y se n'entren pels salons a rebre'ls acataments de la societat més il·lustrada.

Avuy a Catalunya se la sent viure, se li sent bategar l'ànima; y al comprendre la força y la virtut que ha tingut pera remembrar lo seu passat, pera cridar als seus enderrochs lo sacramental *Alçat, Llàtzer!*, se li reconeix també que'n té prou pera ordenar lo seu present y provehir al seu esdevenidor.

Per lo que toca a nosaltres, tampoch ningú'ns moteja ni bescanta; y com en nostre camí no hem deixat més que penyores d'amistat y germanor, arreu nos desitjen, volen y estimen; per tot nos venen a rebre mans amigues, braços y intel·ligències que comparteixen y ens faciliten cumplir la tasca reglamentaria, que, sense propassarse de l'estudi y coneixement de Catalunya fins en ses més pregones intimitats, com ja hem dit abans, fins al moll dels òssos, com vulgarment diem, resulta sempre, miris com se vulga, be-

neficiosa y d'adhesió a la causa nacionalista que's defensa coratjosament fòra del CENTRE.

Ja ho veyeu : baix la nostra influencia tot ha evolucionat fins a canviar radicalment d'aspecte; la medalla que estava del revés se'ns ha posat de cara; ab això, amichs, aprofitemnos sense treves ni desmayos... Y ara, a punt d'acabar, me'n adono. També aquesta casa, breçol de l'excursionisme, ha canviat d'aspecte. Ja no és més un cau, ja no hi veig boires, ni hi sento aires de misteri y conspiració. No hi ha res vergonyant, ni amagat, ni secret: tot se fa a la llum del sol, tot s'ha espayat y crescut, biblioteca, museu, publicacions, socis, amistats; y fins aquestes columnes, que sabiem ossera corcada d'un temple, també s'han transformat. Ara, segons Mossèn Cinto,

«quiscuna apar una alta montanyesa
que a l'àtica bellesa
uneix quelcom del català perill»,

y les miro que

«duen al front sos capitells enormes,
coves vessant primaverat verder,
d'ont artístich fullam d'estranyes formes
vers l'arquitrau se'n puja,
com l'aura a la brancada del fruitè».

Més esperem y confiem encara; que, davant de la creïença incessant y potentia de la nostra obra, potser no és lluny lo dia en que, a més de vèureles, com volem a Catalunya, lliures de la farda que avuy l'empresona, les sentirem ressonar,

. com los bordons
d'una lira monstruosa,
entre mar y terra y cel
cantant sa immensa victoria.

Barcelona, 26 Janer

JOAQUIM CABOT Y ROVIRA

LLISTA DELS SENYORS SOCIS

JUNTA DIRECTIVA

ANY 1899

President honorari

D. FRANCISCO DE S. MASPONS Y LABRÓS

President

D. LLUÍS MARIÀ VIDAL

Vice-president

D. JOAQUIM CABOT

Tresorer

D. JULI VINTRÓ

Secretari primer

D. JAUME MASSÓ TORRENTS

Secretari segon

D. JAUME BALADIA

Vocals

D. JOAN CARDONA

» CÉSAR AUGUST TORRAS

» PERE PAGÉS

D. JOSEPH GALBANY

» F.^{OP} MASPONS ANGLASELL

» CRISTÒFOL FRAGINALS

SOCIS PROTECTORS HONORARIS

Excm. senyor Governador Civil de la Província de Barcelona.

Excm. senyor Comandant general del 4. ¹ Cos d'Exèrcit.

Excm. e Ilm. senyor Bisbe de la Diòcesi de Barcelona.

Excma. Diputació Provincial de Barcelona.

Excm. Ajuntament de la ciutat de Barcelona.

Excm. senyor Rector de l'Universitat literaria de Barcelona.

SOCIS HONORARIS

Sra. D.ª Maria Bell-lloch.
Excm. Sr. D. Víctor Balaguer.
Rvnt. P. D. Fidel Fita, Pbre.
Excm. Sr. D. Francisco Pi y Margall.
Sr. D. Salvador Sanpere y Miquel.
Ilm. senyor Baró de Tourtolon.
Sr. D. Agustí Vezian.
Excm. y Ilm. senyor Bisbe de Vich.

SOCIS PROTECTORS

Sra. D.ª Agna Labrós, Viuda de Boada.
Sr. D. Eusebi Güell Bacigalupi.

SOCIS RESIDENTS

EN 31 DE DESEMBRE DE 1898

- Sr. Aguirre Serrat-Calvó, J. M.ª Universitat, 6 (Gracia).
- » Alcoberro, Joan. Unió, 21, tenda.
 - » Alegret, Adolf. Llibreteria, 21, 2.^{on}
 - » Alier Amar, Pere. Comerç, 43, tenda.
 - » Almera, Pbre., Jaume. Sagristans, 1, 3.er, 1.^a
 - » Alòs, Lluís F. de Baixa de Sant Pere, 31, 1.er
 - » Amatller, Anton. Consell de Cent, 344, 1.er
 - » Ambròs y Ortiz, Marsal. Cambis Nous, 1, tenda.
 - » Andreu, Francisco. Passatge Domingo, 4, entresol.
 - » Andreu Moragas, Anton. Barbarà, 11, principal.
 - » Andreu Morgades, Manel. Clarís, 69, 3.er
 - » Anglada y Santeularia, F. Xuclà, 21, 3.er, 1.^a
 - » Arabia y Solanas, Ramon. Petritxol, 3, 3.er
 - » Armangué Tuset, Joseph. Magdalenes, 12, 2.^{on}
 - » Arnau y Ribas, Pere. Canuda, 35, entresol.
 - » Arrau, Miquel. Santa Agna, 5, entresol.
 - » Artós, Delfí. Ample, 35, 1.er
 - » Bach, Francisco. Caspe, 73, 1.er, 2.^a
 - » Badia y Andreu, Salvador. Ronda Sant Pere, 18, 1.er
 - » Baladia y Soler, Jaume. Ronda Sant Pere, 25, 2.^{on}

Sr. Balaguer y Casas, M. M. ^a	Pelayo, 52, 2. ^{on}
» Balaguer y Fins, Joan.	Argenteria, 57, tenda.
» Balaguer y Fins, Ramon.	» » »
» Balló Jaumar, Genís.	Escudellers, 24, 1. ^{er}
» Ballvé, Joseph M. ^a	Passeig S. Joan, 124, 3. ^{er}
» Baltà de Cela, Joseph.	Corts, 186, entresol.
» Barberà y Umbert, Joseph.	Aribau, 93, 2. ^{on} , 1. ^a
» Bartrina y Fabrè, Lluís.	Girona, 11, 3. ^{er}
» Bassegoda, Joaquim	Lauria, 11, 4. ^t 1. ^a
» Bassols y Prim, Joan.	Portaferrissa, 19, 1. ^{er}
» Batlló y Batlló, Enrich.	Rambla Catalunya, 30, entresol.
» Batlló, Frederich.	» » » »
» Belau, Manel.	Riera Sant Joan, 29, 3. ^{er} , 2. ^a
» Belau y Sistachs, Lluís.	Aragó, 249, 1. ^{er} , 1. ^a
» Benavent y Fumanya, G.	Corts, 288, entresol.
» Bell-lloch, Comte de	Passeig de Gracia, 161.
» Bertran y de Amat, Felip.	Corts, 288, 1. ^{er}
» Bertran y Musitu, Joseph.	» » »
» Bes, Andreu M. ^a de	Bilbao, 197, 2. ^{on}
» Biosca, Agustí	Passeig de Gracia, 122, baixos.
» Bladó, Eugeni.	Copons, 3 y 5, 2. ^{on}
» Blanch y Piera, Joseph.	Pelayo, 18, 2. ^{on}
» Blat Salgat, Joseph.	Vergara, 6, baixos.
» Bofarull Sans, Carles de	» 3, 4. ^t 2. ^a
» Bofill, Artur.	Corts, 297, 2. ^{on} , 2. ^a
» Bohigas Canadell, Julià.	Argenteria, 2, 3. ^{er} , 1. ^a
» Bonay, Frederich.	Provenza, 402 (torre).
» Bordas, Frederich.	Valencia, 356, 1. ^{er}
» Borràs, Valentí.	Ludovico-Pio, 7, 1. ^{er} , 2. ^a
» Borrell, Florenci.	Ausies March, 2, 2. ^{on} , 2. ^a
» Borrell, Pere.	Paradís, 10, 1. ^{er}
» Bosch y Mager, Virgili.	Clarís, 11, 1. ^{er} , 1. ^a (Gracia).
» Briansó Jover, Rafel.	Girona, 124, 1. ^{er} , 2. ^a
» Brocà, Guillem de	Canuda, 41, 2. ^{on}
» Brossa, Francesch.	Pelayo, 52, 1. ^{er}
» Brossa, Jaume.	Estruch, 34, 2. ^{on}
» Brunet, Gaspar.	Passeig de Gracia, 81, principal.
» Brunet y Bellet, Joseph.	» » » »
» Bulbena, Antoni.	Abaixadors, 11, 1. ^{er}
» Bulbena, Artur.	Fontanella, 28, 1. ^{er}
» Bulbena Soler, Pere.	Aragó, 333, 2. ^{on} , 2. ^a
» Buxó Ventayols, Joseph.	Clot, 50, 1. ^{er} (S. Martí de Prov. ^{ls})

Sr. Cabot, Joaquim.	Fernando VII, 61, botiga.
» Calcat, Joseph.	Llibreteria, 21, entresol.
» Calvet, Pbre., Joseph.	Parroquia Sant Agustí.
» Callico, Tomas.	Diputació, 186, 4. ^t 2. ^a
» Camprubí, Jaume.	Portal Nou, 18, botiga.
» Canal y Febré, Joseph.	Gíratí, 5, 3. ^{er} , 2. ^a
» Canaleta Cuadras, Gayetà.	Lauria, 35, 2. ^{on} , 1. ^a
» Canalias Vintró, Joseph.	Jovellanos, 7, 1. ^{er}
» Canals, Emili.	Ronda Sant Pere, 20, 1. ^{er}
» Canals y Arrieta, Gabriel.	» » » »
» Canti Casanovas, Anton.	» » 12, 1. ^{er}
» Capdevila, Joan.	Aray, 6, 4. ^t
» Capdevila, Millan.	Hospital, 62, 1. ^{er}
» Capella, Joseph.	Mercè, 10, entresol.
» Campmany, Aureli.	Rambla S. Joseph, 11, botiga.
» Cardona, Joan.	Sant Pau, 42, 1. ^{er}
» Carreras Candi, Francesch.	Ronda Sant Pere, 60, pral., 2. ^a
» Carreras Valls, Ricart.	Elisabets, 11, principal.
» Carsí y Carsí, Ignasi.	Vergara, 18 y 20, 1. ^{er} , 1. ^a
» Casals y Duràn, Joseph.	Carassa, 1, 3. ^{er} , 2. ^a
» Casals Maristany, Ignasi.	Plaça Santa Agna, 7, botiga.
» Casaramona, Casimir.	Corts, 261, despaig.
» Casas-Carbó, Joaquim.	Diputació, 341, 2. ^{on} , 2. ^a
» Casellas y Dou, Raimond.	Girona, 74, 2. ^{on}
» Castanys, Ricart.	Plaça Universitat, 4 bis, 3. ^{er}
» Castellanos Sauret, Joseph.	Valencia, 378, 4. ^t 1. ^a
» Castellbell, Joan.	Bailen, 107, 1. ^{er} , 2. ^a
» Castellbell, Marquès de	Plaça Santa Agna, 6.
» Castellet, Eduard.	Bilbao, 213, 2. ^{on} , 1. ^a
» Castells, Mariano.	Bruch, 79, 1. ^a
» Castells, Paulí.	» » »
» Castells, Pere Lluís.	» » »
» Castro Nuño, Joaquim.	Major, 2, 3. ^{er} (Gracia).
» Catarineu, Ramon.	Trafalgar, 8, 1. ^{er} , 1. ^a
» Cendra, Pere.	Basea, 13, despaig.
» Centellas, Comte de	Baixada S. Miquel, 4, principal.
» Chassignet, Joseph.	Bilbao, 197, 3. ^{er}
» Clapés Trabal, Joseph.	Diputació, 461, 1. ^{er}
» Clapés Trabal, Pere.	Rambla Catalunya, 23, tenda.
» Clos y Fàbrega, Fèlix.	Rambla S. Joseph, 8, botiga.
» Codina Länglin, Ramon.	Sant Pau, 70, tenda.
» Colomer, Francisco.	Rambla Catalunya, 30, despaig.

Sr. Colomer Ballot, Lluís G.	Montaner, 5 bis, principal (Gra. ^a)
» Coll y Gasch, Antoni.	Ribera, 5, entresol.
» Coll y Rodés, Joseph M. ^a	Clarís, 105, 2. ^{on} ; 1. ^a
» Comas, Joseph M. ^a	Avellana, 2, 2. ^{on}
» Comas, Ramon Nonat.	» » »
» Comas y Solà, Joseph.	Bruch, 17, 4. ^t 1. ^a
» Comella y Fàbrega, J. M. ^a	Barra de Ferro, 8, 3. ^{er} , 2. ^a
» Copell, Francisco.	Cucurulla, 1 y 3, tenda.
» Corominas Pla, Domingo.	Angels, 14, principal.
» Cortada, Alexandre.	Ronda Universitat, 20, tenda.
» Cuadras, Manel.	Trafalgar, 26, 1. ^{er}
» Cuní y Martorell, Miquel.	Còdols, 18, 3. ^{er}
» Cuspinera, Joseph.	Aribau, 39, 1. ^{er}
» Dachs, Pbre., Jaume.	Jaume I, 14, 1. ^{er} , 2. ^a
» Degollada, Manel.	Avinyó, 32, tenda.
» Delàs, Ferràn de	Fontanella, 20, principal.
» Doria, Eveli.	Provença, 342, principal.
» Duran y Bas, Manel.	Governador, 1, principal.
» Duran y Ventosa, Manel.	» 1, 2. ^{on}
» Escubós, Albert.	Caspe, 9, tenda.
» Espona, Joseph.	Ronda Sant Pere, 36, baixos.
» Falgar, Francisco.	Riera Sant Joan, 8, 4. ^t 1. ^a
» Faura, Casimir.	Alta Sant Pere, 17, 2. ^{on}
» Feliu, Joseph.	Bruch, 45, 1. ^{er}
» Fernandez (dit) Napoleon,
Antoni.	Rambla Sta. Mònica (fotografia).
» Ferrer y Carrió, Ignasi.	Corts, 170-172, 2. ^{on}
» Ferrer y Portals, Enrich.	Alfons XII, 38 (Sant Gervasi).
» Ferrer y Puig, Joan.	Nou de Sant Francesch, 19, 2. ^{on}
» Ferrer y Soler, Lluís.	Passeig de Gracia, 27 (Gracia).
» Ferrerons Freixas, Davit.	Barbarà, 33, tenda.
» Figuerola, Santiago.	Rambla de Canaletes, 11, 4. ^t
» Fiter y Inglès, Joseph.	Petritxol, 4, principal.
» Flos y Calcat, Francisco.	S. Honorat, 9, 1. ^{er}
» Fonolleda, Jaume.	Dou, 6, 3. ^{er}
» Font Pladevall, Gaspar.	Salvà, 40, tenda.
» Font Sagué, Norbert.	Comerç, 41, 1. ^{er}
» Font y Torné, Manel.	Pietat, 8, 1. ^{er} , 1. ^a
» Fortuny, Joseph M. ^a	Portaferrissa, 1, tenda.
» Fraginals Massana, C.	Ronda Universitat, 6, 1. ^{er}
» Francolí, Joseph M. ^a	Ample, 3, 3. ^{er} , 1. ^a
» Franquesa y Gomis, J.	Assalt, 36, 2. ^{on}

Sr. Galbany Parladé, Joseph.	Rambla Catalunya, 58, 4. ^t , 2. ^a
» Gallardo, Antoni.	Canuda, 17, 19 y 21, principal.
» Gallissà, Antoni.	Gignàs, 39, 1. ^{er}
» Garcia Robles, Joseph.	Rambla Catalunya, 129, 3. ^{er} , 1. ^a
» Garriga, Joseph.	Rech Condal, 6, 1. ^{er}
» Garriga y Muntam, Lluís.	» » »
» Gasch, Manel.	Consell de Cent, 420, 2. ^{on} , 2. ^a
» Gassol y Mille, Joseph.	Aragó, 306, 1. ^{er}
» Gatius, Just.	Plaça del Rey, 10, tenda.
» Gibert Serra, Vicens de	Corts, 286, 2. ^{on}
» Girona, Lluís.	Ample, 2, principal.
» Girona, Manel.	Mercè, 1, principal.
» Gispert, Joaquim de	Palau, 4, 2. ^{on} , 2. ^a
» Golferichs y Losada, M.	Passeig Aduana, 4, 3. ^{er}
» Gomis, Cels.	Còdols, 24, 3. ^{er} , 2. ^a
» Grañen, Pere.	Zurbano, 3, tenda.
» Grau y Sabat, J.	Assalt, 80, 1. ^{er}
» Grezner, Llorenç.	Cambis Nous, 1, tenda.
» Grezner, Vicens.	» » »
» Guarro Casas, Lluís.	Ample, 46, tenda.
» Guasch, Joaquim.	Nou Sant Francesch, 16, 2. ^{on}
» Güell Clapès, Ramón.	Rambla Catalunya, 23, tenda.
» Jover, Leandre.	Portaferrissa, 25, 1. ^{er}
» Lafont Martinez, Joaquim.	Unió, 17, tenda.
» Lasarte, Manel de	Plaça Real, 7, tenda.
» Llagostera, Lluís.	Ausies March, 15, principal.
» Lleó, Modest.	Santa Agna, 30 bis, 3. ^{er} , 2. ^a
» Llibre, Francisco.	Lauria, 11, 1. ^{er} , 1. ^a
» Llopis, Enrich.	Fortuny, 9, tenda.
» Llopis, Joan.	Sadurní, 13, interior.
» Llorens y Riu, Joseph.	Copons, 7.
» Llussà Isamat, Joan.	Corts, 175, 3. ^{er} , 1. ^a
» Malvehy, Carles.	Passatge Sant Benet, 11, tenda.
» Malvehy, Joseph.	» » » » »
» Maresch, Eduard.	Nou de S. Francesch, 13, 4. ^t , 1. ^a
» Maristany, Joan.	Plaça Sta. Agna, 7, tenda.
» Martí y de Gardeñas, J. de	Básea, 46, 1. ^{er}
» Martí y Grau, Otó.	Santa Agna, 16, entresol.
» Martí y Puig, Francisco.	Plaça Santa Agna, 15, 1. ^{er}
» Martinez y Gras, Ramon.	Méndez Núñez, 4, principal.
» Marquès, Manel.	Rambla Catalunya, 25, tenda.
» Martorell, Jeroni.	Ronda Sant Pere, 41 bis, 4. ^t

Sr. Mas, Domingo.	Alta Sant Pere, 15, 2. ^{on}
» Mas y Lletjós, M., Pbre.	Parroq. Sta. Madrona (la vella).
» Mascaró, Pere.	Rambla del Centre, 25, tenda.
» Massó, Antoni.	Avinyó, 20, 3. ^{er} , 2. ^a
» Massó Torrents, Jaume.	Diputació, 362, principal.
» Massó Llorens, Manel.	Avinyó, 20, 3. ^{er} , 2. ^a
» Masoliver y Ibarra, Narcís.	Sadurní, 13, interior.
» Maspons y Anglasell, A.	Bonsuccés, 13, 1. ^{er}
» Maspons y Anglasell, F.	Bonsuccés, 13, 1. ^{er}
» Maspons y Camarasa, J.	Rambla de les Flors, 33, 4. ^t 2. ^a
» Maspons y Labrós, F.	Bonsuccés, 13, 1. ^{er}
» Mateu, Joan.	Bailèn, 57, 2. ^{on}
» Maurer, Carles.	Escudellers, 62, 1. ^{er}
» Mentruit, August.	Rambla Catalunya, 54, entresol.
» Mercader, Arnald.	Passeig de Gracia, 161.
» Millet, Pere A.	Passeig Aduana, 23, entresol, 2. ^a
» Millet y Pagès, Joan.	Trafalgar, 26, 2. ^{on}
» Millet y Estapé, Tomàs.	Comerç, 41, entresol, 1. ^a
» Millet, Lluís.	Trafalgar, 21, 4. ^t 1. ^a
» Millet Vila, F.	Passeig Aduana, 23, entresol, 2. ^a
» Miracle, Frederich J.	Rambla Catalunya, 104, 3. ^{er} , 2. ^a
» Miret Sans, J.	Ataulfo, 12, 1. ^{er}
» Mitjans, Fèlix.	Passeig de Gracia, 122, 3. ^{er}
» Mitjans, Ursí.	Fernando VII, 4, tenda.
» Mitjans y Murlans, B.	Corts, 249, 1. ^{er} , 1. ^a
» Muntanyola y Carné, Joan.	Diputació, 441, principal, 1. ^a
» Muntanyola y Carné, Pere.	Balmes, 16, principal.
» Nadal, Joan.	Ample, 35, 2. ^{on}
» Nadal, Manel.	Escudellers, 75, 4. ^t
» Nadal y Lucena, Anton.	Diputació, 357, 3. ^{er}
» Nicolau, Joseph Antoni.	Nou Sant Francesch, 113, 2. ^{on}
» Nogués, Joan B.	Pom d'Or, 7, 2. ^{on}
» Olande y de Satrústegui, F. de	Passeig de Gracia, 12, principal.
» Oliveda y Llopart, Alfons.	Clarís, 122, 2. ^{on}
» Olivar, Antoni.	Portaferrissa, 13, 3. ^{er}
» Oribe y Patxot, Joseph M. ^a	Ausies March, 70, 3. ^{er}
» Osona, Arthur.	Jaume I, 4, 1. ^{er}
» Pagès y Puig, Joseph.	Font de S. Miquel, 8, 2. ^{on}
» Pagès y Rueda, Pere.	Arolès, 5, entresol.
» Par y Tusquets, Joan.	Canuda, 26, 2. ^{on} , 2. ^a
» Pascó, Joseph.	Passatge Permanyer, 4.

Sr. Pereyra y Alcàntara, V.	Templaris, 7, 1. ^{er}
» Perez y Capdevila, Enrich.	Bruch, 33, 2. ^{on} , 2. ^a
» Permanyer, Joan J.	Cucurulla, 1 y 3, 1. ^{er}
» Permanyer, Ricart.	Portaferrissa, 30, 2. ^{on}
» Perpinyà, Joan.	Passeig Aduana, 5, despaig.
» Pin y Soler, Emili.	Passeig de Gracia, 122, 4. ^t
» Piñol, Joan.	Carme, 24, 3. ^{er} , 2. ^a
» Pichot y Gironés, Joseph.	Mercè, 16, 1. ^{er} , 1. ^a
» Planas, Tomàs.	Alta Sant Pere, 27, interior.
» Planas Font, Claudi.	Passeig de Gracia, 25, 2. ^{on} (Gracia)
» Planella, Alexandre.	Santa Clara, 23 (Barceloneta).
» Prats, Hermenegild.	Fernando VII, <i>Bazar Enseñanza</i> .
» Prim, Antoni.	Diagonal, 129, 1. ^{er} (Gracia),
» Pons, Alexandre M. ^a	Passeig de Gracia, 20, 1. ^{er}
» Pons y Massaveu, Joan.	Carders, 49, botiga.
» Pons Tusquets, Joseph Ll.	Ronda Universitat, 22, 1. ^{er}
» Porcar y Tió, Manel.	Dormitori S. Francesch, 9, tenda.
» Porta, Oscar.	Girona, 33, 1. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Cadafalch, Joseph.	Corts, 230, 3. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Font, Ramon.	Rambla Catalunya, 3, 1. ^{er} , 1. ^a
» Puig y Puig, Rafel.	Ronda Sant Pere, 35 bis, 1. ^{er} , 2. ^a
» Puig y Puig, Sebastià.	Riera S. Joan, 35, 3. ^{er}
» Puig y Sais, Hermenegild.	Bilbao, 203, 1. ^{er} , 2. ^a
» Quera y Córdoba, Fidel.	Hospital, 46, 4. ^t , 1. ^a
» Queraltó, Ramon.	Sant Ramon del Call, 11, tenda.
» Quintana, Eudalt.	Clarís, 50, 4. ^t , 1. ^a
» Ramis y Ventosa, Lluís M. ^a	Cucurulla, 3, tenda.
» Ribas, Bonaventura, Pbre.	Portal del Angel, 14, 4. ^t 2. ^a
» Riera, Emili.	Passeig de Sant Joan, 166, 1. ^{er}
» Riera y Bertran, Joaquim.	P. de Gracia, 25, 2. ^{on} , 2. ^a (Gracia).
» Rifà y Munt, Joseph.	Bruch, 66, tenda.
» Ripoll y Fortuño, Francisco.	Passeig de Gracia, 90, 2. ^{on}
» Rivera y Cuadrench, Joaquim.	Clot (Sant Martí de Provencals)
» Robert y Duran, Ventura.	Rambla Catalunya, 67, entresol.
» Robrenyo, Romà.	Còdols, 24, 2. ^{on}
» Roca, Joseph M. ^a	Pelayo, 58, entresol, 2. ^a
» Rocafort Samsó, Ceferí.	Rambla de Catalunya, 96, 3. ^{er}
» Rogent Pedrosa, Joseph.	Corts, 243, 1. ^{er}
» Roig y Punyet, Jaume.	Pelayo, 30, 1. ^{er}
» Roig y Punyet, Joseph.	Pelayo, 30, 1. ^{er}

Sr. Romaní, Antoni M. ^a	Cegos Boqueria, 2, tenda.
» Rosals, Angel.	Portaferrissa, 30, botiga.
» Rosals, Joan.	Portaferrissa, 30, botiga.
» Rosell, Manel.	Plaça Medinaceli, 4, 2. ^{on}
» Rubió de Laserna, Joan.	Rambla Santa Mònica, 4, 2. ^{on}
» Rubió y Lluch, Antoni.	Clarís, 9, 3. ^{er} , 1. ^a
» Rubió y Ors, Joaquim.	Raurich, 8, 2. ^{on}
» Rus, Ferràn.	Espalter, 10, tenda.
» Rusiñol, Santiago.	Corts, 300.
» Sagarra, Ferràn de	Mercaders, 33, 1. ^{er}
» Sagnier Villavechia, L.	Clarís, 7, 1. ^{er}
» Sala Ardiz, Joseph.	Bruch, 33, principal.
» Sala Ricart, Joan.	Banys Nous, 9, 2. ^{on}
» Sastre, Miquel.	Nou S. Francesch, 31, tenda.
» Satorras y Macià, Joseph.	Carme, 84, 4. ^t 1. ^a
» Schilling y Monfort, E.	Fernando VII, 23, tenda.
» Segalés, Joan.	Governador, 9, baixos.
» Serra Solé, Joan.	Clot (Sant Martí de Provencals).
» Sagarra Vilalta, Estanislau.	Ciutat, 5, 2. ^{on}
» Serradell Planella, Baltasar.	Cadena, 6 bis, 1. ^{er} , 2. ^a
» Solà, Felip.	Hospital, 49, 2. ^a
» Solà, Victorià.	Passeig de Gracia, 94, 2. ^{on}
» Solà Busquets, Miquel.	S. Eusebi, 14 (S. Gervasi).
» Soldevila Cantó, Joan.	Pi, 13, 4. ^t 1. ^a
» Soler Aragonès, Manel.	Escudellers Blancs, 12 magatzem
» Soler Batlle, Joaquim.	Plaça Tetuan, 1, tenda.
» Soler, Juli.	Dormitori S. Francesch, 9, 2. ^{on} , 1. ^a
» Soler y Palet, Joseph.	Valencia, 369, principal, 2. ^a
» Sorribas y Riera, Joseph.	Xuclà, 8 bis, 1. ^{er}
» Sturzenegger, Jaume.	Trafalgar, 19, 3. ^{er} , 2. ^a
» Suarez Brabo, Francisco.	Biblioteca de la Universitat.
» Suarí, Pere M. ^a	Hospital, 51, tenda.
» Sunyol y Gasòliba, Esteve.	Bruch, 44, 3. ^{er}
» Tapis Martí, Ramon.	Plaça Tetuan, 41, principal.
» Tarré y Tarré, Emili.	Sobradiel, 4, 1. ^{er}
» Tastàs, Joaquim.	Méndez Núñez, 14, despaig.
» Teixidor, Joan.	Baixa Sant Pere, 10, tenda.
» Thomàs, Joseph.	Lauria, 144, interior.
» Tintoré y Mercader, March.	Passatge Comerç, 1 y 3, pral.
» Tobella, Francisco X.	Princesa, 11, 3. ^{er}
» Tolrà Sausa, Joaquim.	Guardia, 12, despaig.
» Torras, Cèsar August.	Pelayo, 6 bis, 1. ^{er}

Sr. Torras y Vidal, Joaquim.	Font de S. Miquel, 8, principal.
» Torrellas Sagrera, Antoni.	Ronda Sant Pere, 25, 3. ^{er}
» Torres Reyetó, Jacinte.	Rambla Centre, 34, 1. ^{er}
» Tous Mallen, Joseph.	Ronda Sant Pere, 35, 2. ^{on} , 2. ^a
» Trias, Joseph A. de	Méndez Núñez, 14, principal.
» Tusquets, Joan A.	Mercaders, 24, 1. ^{er}
» Ubach y Vinyeta, F.	Mercaders, 32, 4. ^t , 2. ^a
» Urgellés y Depares, Manel.	Corts, 344 y 346, 3. ^{er} , 2. ^a
» Uriach, Francisco.	Moncada, 20.
» Vacarisas, Joan.	Lladó, 9, 3. ^{er}
» Valentí Vivó, Ignasi.	Petritxol, 8, 1. ^{er}
» Valeri Pupurull, Arthur.	Tamarit, 81, principal.
» Valls, Camil.	Santa Agna, 30 bis, tenda.
» Valls, Manel.	Muntaner, 96, 4. ^t 2. ^a
» Valls Rubies, Joan.	Ausies March, 2, 2. ^{on}
» Valls Torruella, Pere.	Passeig S. Joan, 216, principal.
» Ventalló, Pere Anton.	Passeig S. Joan, 165, 1. ^{er} , 2. ^a
» Verdaguer, Alvar.	Rambla del Mig, 5, tenda.
» Verdaguer Callís, Narcís.	Duch Victoria, 9, 1. ^{er}
» Vidal, Lluís Marian.	Diputació, 382, 1. ^{er}
» Vidal de Valenciano, E.	Balmes, 39, 3. ^{er}
» Vidiella, Francisco.	Unió, 4, 2. ^{on}
» Vilar y Portadellas, Jaume.	Cambis Vells, 1, 2. ^{on} , 1. ^a
» Vinyeta Bellaserra, Joseph.	Corts, 258, 2. ^{on}
» Vintró, Juli.	Hospital, 24, entresol.
» Vintró, Sebastià.	Corts, 356, botiga.
» Vives de Ferrater, J. M. ^a	Rambla Catalunya, 15, 1. ^{er}

SOCIS DELEGATS

CATALUNYA

D. Joan de Porcioles	Ager.
» Joan Andreu	Alcover.
» Joan Gatell Folch	Altafulla.
» Joseph Altisent y Feliu	Anglesola.
» Salvador Bové, Pbre.	Arbós.
» Joseph Pascual Vilà	Arbucies.
» Francisco de P. Calbetó	Arenys de Mar.
» Evaristo Rodríguez	» Munt.

D. Agustí Salvans	Badalona.
» Ramon Gramunt y Juer.	Balaguer.
» Rafel Nart y Arjó, Pbre.	Balaguer.
» Anton Vila, Pbre.	Balsarený.
» Jaume Argemí, Pbre.	Banyeres d'Arbós.
» Pere Alsius.	Banyoles.
» Piu Sedó.	Bellmunt.
» Toribi Capell y Pujol, Pbre.	Bellpuig.
» Francisco Teigell Peiró.	Benisanet.
» Ramon Pujol y Thomàs	Berga.
» Joaquim Serra.	»
» Joseph Vila, Pbre.	»
» Joseph Alemany y Borrás	Blanes.
» Joaquim Ruyra y Oms	»
» Celestí Aguilar y Manyosa.	Breda.
» Llorens Amat	Cabriels.
» Pere Argemí	Caldes de Montbuy.
» Joseph Planas Sadurní, Pbre.	Caldetes.
» Manel Cardelús	Calella.
» Emili Genís.	»
» Albert Giol	»
» Dionís Tió	»
» Joan Valls	Camarasa.
» Eudalt Jolis y Oliver, Pbre.	Campdevanol.
» Sever Barnadas	Camprodon.
» Claudi Omar y Barrera.	Canet de Mar.
» Mariano Serra.	»
» Amador Romaní Guerra	Capellades.
» Tomàs Balbey.	Cardedeu.
» Joseph Mas, Pbre.	Cardona.
» Pere Vergés y Vernis.	Castellar del Vallès.
» Antoni Añon	Cherta.
» Joseph Barnils.	Centelles.
» Joseph Augé, Pbre.	Cervera.
» Fost de Dalmases y de Massot	»
» Francesch Terricabris, Pbre.	Collell.
» Jaume Casas y Pallerols.	Cornellà.
» Joaquim Ferrandiz	Cornudella.
» Joseph M. Pamies.	»
» Ramon Dalmau Prats	Espluga de Francolí.
» Joseph Barcel o Llobet	Falset.
» Romuald Alfaràs	Figueres.

D. Joseph Berga y Boada	Figueres.
» Miquel Galter	»
» Esteve Trayter.	»
» Osvald Basseda	Garcia.
» Jaume Barba, Pbre.	Granollers.
» Martí Borrell	»
» Antoni Casellas y Ausich, Pbre.	»
» Pere Maspons	»
» Denis Puig	»
» Joseph Vidal y Jumbert.	»
» Joséph Ametller	Girona.
» Joaquim Botet y Sisó	»
» Jaume Castellbell.	»
» Joaquim Franquesa	»
» Joseph Franquet y Serra	»
» Joseph Gelabert, Pbre.	»
» Joaquim Mas	»
» Joseph Puiggali	Guissona.
» Francisco Comerma.	Horta.
» Jaume Serra.	Iguàlada.
» Joan Sitjar Bulsegura.	La Bisbal.
» Joseph Lloveras Pascual	La Garriga.
» Joseph de Rosselló.	»
» Pau J. Guixà y Oller.	La Llacuna.
» Fabià Aguadé y Serra.	La Riba.
» Joseph Mas y Domenech, Pbre.	La Torre de Claramunt.
» Pere Giné y Ricart.	Les Borjes Blanques.
» Joan B. Sansano y Brusca.	La Roca del Vallès.
» Estanislau Vayreda.	Lladó.
» Pere Vayreda y Olivar.	»
» Agustí Gifre.	Llansà.
» Angel Garriga, Pbre.	Llerona.
» Ricart M. ^a Canalda.	Lleyda.
» Domingo Lamolla, R. ^t P.	»
» Frederich Renyé.	»
» Ignasi Simon Puntí	»
» Ramon Soldevila Claver.	»
» Juan Esquena	Malgrat.
» Ramon Vivó	»
» Lluís Coll y Espadaler	Manlleu.
» Domingo Torrent.	»
» Salvador Balaguer y Enrich.	Manresa.

D. Francisco M. ^a Capella.	Manresa.
» Joseph Martrús.	»
» Olaguer Miró.	»
» Leonci Soler.	»
» Eduard Cuscó Escayola, Pbre.	Marmellà.
» Joseph M. ^a Pellicer Pagès.	Mataró.
» Terenci Thos y Codina.	»
» Joseph Cazes y Carbonell.	Molins de Rey.
» Ricart Ginabreda Riera.	» »
» Francisco Canal y Freixas.	Mollet del Vallès.
» Adolf Damians Vila	» »
» Joan Rota Castells.	» »
» Vicens Plantada Fonolleda.	» »
» Joan Sans Masprou	» »
» Joseph Vilar y Coll.	Montelar de Berga.
» Joseph Ignasi Ursul	Monistrol de Montserrat.
» Joseph Canangla y Fontanillas.	Montblanch.
» Vicente de Pedro	Montroig.
» Joseph Condó Sambeat, Pbre.	Moró.
» Alfons Vila y Costa	Oix.
» Ricart Tobella.	Olesa de Montserrat.
» Joseph Berga.	Olot.
» Ramon Bolós.	»
» Joseph M. ^a Boril	»
» Joseph Maria Garganta.	»
» Vicens Jutclà.	»
» Francisco Montsalvatge.	»
» Joseph Saderra Mata.	»
» Ildelfons Igual Barnó.	»
» Segimon Verdaguer.	Orta.
» Eduart de Linares.	Palafrugell.
» Francisco Soler, Pbre.	Palautordera.
» Antoni Boldú Ricart.	Penelles.
» Joaquim Fabra	Pineda.
» Joseph Forn.	»
» Francisco Forn de Oliver.	»
» Joan Llorens y Horta	»
» Anton Ros	»
» Pere Sagués, Pbre.	»
» Lluís Casellas.	Pons.
» Pere Marés y Oriol.	Port-Bou.
» Francisco Llauradó y Muntané.	Prades.

D. Joan Cirera	Prat de Llobregat.
» Joseph Monés	» » »
» Ramon Roigé y Badia	» » »
» Manel Piniella	Prats de Lluçanès.
» Joseph Valls, Pbre.	» » »
» Joseph M. ^a Martí	Puigcerdà.
» Pau Font de Rubinat	Reus.
» Tomàs Jordi	»
» Anton Marca	»
» Anton Serra	»
» Vicens Vieites P. de Andrade	»
» Francisco Graells Bofill	Ripoll.
» Pere Pellicer Pagès	»
» Tomàs Ragner	»
» Jaume Salvans Riera	»
» Joan B. Buxó	Ripollet.
» Narcís Fuster	»
» Angel Galofre	Rodonyà.
» Pau Teixidor	»
» Francisco de Paula Bedós	Sabadell.
» Tomàs Bosch	»
» Manel Ribot y Serra	»
» Francisco Sala y Duran	Sampedor.
» Antoni Mas	Sant Boy de Lluçanès.
» Miquel Draper	Sant Celoni.
» Ramon Segalés, Pbre.	S. Climent de Llobregat.
» Jaume Julià	S. Esteve Sasrovires.
» Sebastià Andreu	Sant Feliu de Guíxols.
» Agustí Casas	» » »
» Joan Casas	» » »
» Rafel Patxot	» » »
» Antoni Monés	Sant Feliu de Llobregat.
» Narcís Poudevila	Sant Hilari Sacalm.
» Marcell Garriga	Sant Joan de Cunilles.
» Joan Perich y Valls	Sant Joan Despí.
» Llorenç Pintó	S. Llorenç dels Murunys.
» Joseph Adroher	Sant Pol de Mar.
» Bonaventura Gombau	» » »
» Anton Mir	S. Sadurní de Noya.
» Joseph Comas	S. Vicens de Llavaneres.
» Manel Aragó	Santa Coloma de Farnés.
» Joaquim Torrent y Martí	» » »

D. Esteve Puig, Pbre.	Santa Coloma de Queralt.
» Joan Segura, Pbre.	» » »
» Joan Sitjar Bulsegura	Santa Cristina d'Aro.
» Lluís Codina, Pbre	Santa Maria de l'Estany.
» Pere Esparó y Sitges.	» » »
» Ramon Llumà, Pbre.	Santa Maria de Miralles.
» Ramón Anglerill, Pbre.	Serrateix.
» Francisco Pallerola	Seu d'Urgell.
» Agustí Puyol y Safont, Pbre	» »
» Marian Vidal y Deó	» »
» Lluís de Dalmau y de Querolt.	Sitjes.
» Joaquim Casas Subirana.	Solsona.
» Joan Corominas Puig-Arnau y Montanya.	»
» Joan Sabat	»
» Vicens Bosch, Pbre	Talarn.
» Joan Sedó, Pbre	Tamarit.
» Angel del Arco y Molinero.	Tarragona.
» Agustí M. ^a Gibert.	»
» Sadurní Ginesta Salas	»
» Simon Gramunt y Quer.	»
» Emili Morera	»
» Joan Ruiz Porta	»
» Joan Torra, Pbre.	»
» Joan Cadevall	Tarrassa.
» Angel Sallent y Gotés.	»
» Domingo Palet y Barba.	»
» Joaquim Vancells y Vieta	»
» Joseph Ventalló y Vintró	»
» Ramon Nicolau, Pbre	Tàrrrega.
» Ramon Tasiau Bosch.	»
» Anton Borràs	Tivisa.
» Agustí Navinés	Tordera.
» Isidro Quintana	»
» Albert de Quintana	Torroella de Montgr.
» Anton Capell de Boneu.	Torroja.
» Miquel Bau y Isern	Tortosa.
» Ramon O'Callagan, Pbre.	»
» Ramon Foguet.	»
» Anton Kies	»
» Francisco Mestre.	»
» Agustí Monner.	»

D. Tomàs Mir Carreño.	Tremp.
» F. Ramon Monrós.	»
» Joseph Prats, Pbre.	»
» Francesch Capdevila, Pbre.	Vallbona de les Monjes.
» Francisco Martí.	Vallfogona de Riucorp.
» Pau Pradell de la Serra.	Vallgorguina.
» Hermenegild Roca.	Valls.
» Joseph Belau.	Vendrell.
» Jaume Ramon.	»
» Jaume Serra y Iglesias	»
» Jaume Collell, Pbre	Vich.
» Martí Genís.	»
» Joseph Gudiol, Pbre.	»
» F. ^{co} de P. Masferrer Arquimbau.	»
» Lluís B. Nadal.	»
» Joseph Serra y Campdelacreu.	»
» Antoni Portoles.	Viella.
» Lluís Alvarez.	Vilafranca del Panadès.
» Joseph M. ^a de Fàbregues.	» »
» Manuel Creus Esther.	Vilanova y Geltrú.
» Teodor Creus	» »
» Emili Castejon	Vilanova de Meyà.
» Jaime Arús y Font	Vilassar de Mar.
» Joan Cisa Permanyer	»
» Manel de Chia.	»
» Francisco Sanglàs	»
» Joseph Piferrer Pintó	Vilassar (S. Genís).
» Joan Batalla, Pbre.	Vimbodí.

REGIONS ESPANYOLES

D. Frederich Muñoz.	Alcántara (Cáceres).
» Antoni Cremades y Bernal	Alicant.
» Conrad Castellví	Barbastro.
» Joseph Cardona.	Ciudadela de Menorca.
» Francesch J. de Despujol y de Chaves.	» »
» Antoni Tudury Moll.	» »
» Antoni Aguilar	Estepa.
» Andreu A. Comerma.	Ferrol.
» Sinibald Gutiérrez y de Mas	Gandia.

D. Francesch Hernandez Sanz	Mahó.
» Joan P. Criado Dominguez	Madrid.
» Jesús Pando y Valle	»
» Lluís Soler y Casajoana.	»
» Joseph de Guzmán de Padilla.	Málaga.
» Joseph de Medinilla y de Viver.	»
» Pere d'Alcàntara Borràs.	Palma de Mallorca
» Bartomeu Ferrà y Perelló.	»
» Tomàs Forteza.	»
» Gabriel Llabrés.	»
» Bartomeu Muntaner.	»
» Antoni Noguera	»
» Miquel S. Oliver	»
» Jeroni Rius y Salvà.	»
» Pere d'Alcàntara Penya.	»
» J. Lluís Pons	»
» Hermili d'Olóriz	Pamplona.
» Joseph M. Pereda.	Polanco.
» Joaquim Manel Moner.	Ribagorza Fonz.
» Antoni Cabrera de las Casas	Santa Creu de las Palmas.
» Lluís de Martorell.	Sta. Isabel (Fernando Poo)
» Joseph Rodao	Segovia.
» Eustasi Oñós Forcada	Sevilla.
» Joaquim Carpi.	Tamarite.
» Teodor Llorente	Valencia.
» Daniel Vives y Dalmau, Pbre.	Veruela.
» Frederich Boraibar	Vitoria.
» Mariano Pano y de Ruata.	Zaragoza.
» Honorat de Saleta.	»

ESTRANGER

D. Anton Adami	Alguer (Cerdanya).
» Esteve Bolasco.	»
» Joseph Frank	»
» Miquel Pretti Bruno.	»
» Miquel Ugo.	»
» Joan Vitteli Simon.	»
» Demetrius Cambouroglos.	Atenes.
» Espiridió P. Lambrós	»
» Nicolàs G. Politis.	»

D. Felip Bursberger	Avers.
» Alexandre Veziani	Besançon.
» Antoni M. ^a Gómez Restrepo	Bogotá (Colombia).
» Carles E. Fay	Boston (E. U.)
» Joaquim Torroja	Boston (E. U.)
» Xavier Mañé	Boun (Alemanya).
» Antoni de P. Aleu	Buenos Aires.
» Ramon Ambròs Ortiz	»
» Pere Piqueras	»
Director de <i>La Papallona</i>	»
D. Eduard Harlé	Burdeus.
» Enrich Sanjust	Cagliari (Italia).
» Joseph Nicotra Randazzo	Catania (Sicilia).
» Francisco Chomel	Chève (Suiça).
» Joan Fastenrath	Colonia (Alemanya).
» Miquel Torroella	Fitó (França-Pireneus).
» Pio Rajna	Florença.
» Alfons Sabadell Ferrando	Gembloux (Bèlgica).
» Alexandre Diel	Ginebra (Suiça).
» L. Hastlé	Grument (Baden).
» Eduard de Toda	Londres.
» Alfred Morel-Fatio	París.
» Francisco Pla y Gasch	Les Escaldes.
» F. J. Teixeira Bastos	Lisboa.
» Teòfil Braga	»
» J. de Silva	»
» Victorià Codina Länglin	Londres.
Sr. Comte de Saint-Saud	La Roche-Chalais (Dor- dogne).
D. Frederich Wullff	Lund (Suecia).
» Enrich Fortquet	Lux.
» Enrich Lafount	»
» Lleó Rérolle	Lyon.
» Lluís Rérolle	»
» Joan Gandulla Luque	Manila.
» Enrich Torres	»
» Victor Lietaud	Marsella.
» P. E. Guarnerio	Milan.
» Victor Aragon	Montpeller.
» Domingo Jaccarino	Nàpols.
» A. Cros	Narbonne.
» Felip G. Cusachs	Nova York

D. Artur Cuyàs	Nova York.
» Carles Batsch	Osteim-Rhongebirge (Ale- manya).
» Claudi Anselme Barrau	París.
» Demetrius Bikelas	»
» E. Contamine de Latour	»
» Joseph Cusachs	»
» Just Garcia Vilamala	»
» Carles Gibert	»
» Pau Guim Riu	»
» E. A. Martel	»
» Lluís Pireste	»
» Ferràn Prudent	»
» Jörgen de Reedtz	»
» Lluís Form	Pforzeim (Alemanya).
» Fritz Kunz	» »
» Justí Pepratx	Perpinyà.
» Pere Vidal	»
» August Macheiro Diaz y Guime- raes	Porto (Portugal)
» Joaquim Teixeira de Macedo	» »
» Joseph Trajano Mera	Quito (Ecuador).
» Otto Denk	· Ratisbone (Bayern).
» Emilio de Barros	Rio Janeiro.
» Antoni Fabrés	Roma.
» Leopold Roca	»
» Enrich Serra	»
» Frederich Halbherr	Rovereto (Tirol).
» Epaminondas Stamantides	Samos (Turquia asiàtica).
» Joan C. Cebrian	Sant Francisco de Cali- fornia.
» Eusebi Molera	» » »
» Albert Daval	Saint-Germain Llumbron.
» Otoniel Pacheco	San José (Costa Rica).
» Domingo Rivas	» » »
» Pere Baró	S. Julià de Loria (Andorra)
» Cleon Rangabe	Sant Petersburg.
» Francisco Pozo	San Salvador (Amèrica Central).
» Joseph Lluch de Díaz	Tolosa (França).
» Leonard Ricciardi	Turin.
» Eduard Millàs, Pbre.	Valparaíso.

D. Constantí Christomanos. Viena.
Sr. Comte de Lubavoski. Viezma (Russia).

Oficial de Secretaria D. Pere Company y Fages.
Conserje D. Pere Pach.
Recaudador D. Joseph Pach.

CRONICA DEL CENTRE

SESSIONS OFICIALS

SESSIÓ INAUGURAL DE L'ANY 1899. — El dia 20 del corrent mes de Janer va tenir lloch enguany la sessió en que'l CENTRE sol inaugurar els treballs de l'any.

El secretari, D. Jaume Massó Torrents, va ressenyar en una memoria 'ls treballs realitzats per la nostra Associació durant l'any transcorregut.

Per indisposició del nostre estimat president D. Lluís Marià Vidal va tenir d'encarregar-se del discurs inaugural el vice-president D. Joaquim Cabot y Rovira, qui va fer un magnífich treball posant al seu lloch degut la propaganda de l'excursionisme en bé de la patria catalana.

Abdós treballs dels senyors Secretari y Vice-president s'inserten en altra part del present BUTLLETÍ.

Assistiren representants de quasi totes les associacions catalanistes de Barcelona y nombrós aplech d'associats.

SESSIÓ PREPARATORIA. — Va celebrarse'l dia 20 la de l'excursió de Calella a Tordera per dalt de la serra de Montnegre, que va ferse al següent diumenge.

EXCURSIÓ

EXCURSIÓ DE CALELLA A TORDERA, PER DALT DE LA SERRA. — Va efectuar-se'l dia 22 de Janer de 1899. Sortiren de Barcelona, a les cinch del matí, pel camí de ferro del litoral, els Srs. Arrau (M. C.), Friginals, Mitjans (B.), Rocafort, Torras (C. A.) y

Valeri. En l'estació de Mataró se'ls hi ajuntà'l Sr. Baladia y més tard en la de Canet els Srs. Serra y Xiqués, de l'Associació Catalana de la Costa de Llevant, delegat el primer de nostre CENTRE. Esperaven als excursionistes en l'estació de Sant Pol el soci resident Sr. Tobella y el soci delegat Sr. Gombau. El Sr. Tobella feu *matar el cuch* amablement en sa casa als excursionistes y empengueren tots plegats el poètic camí de Sant Cebrià, de bonichs punts de vista y belles vernedes. Després d'esmorzar a Sant Cebrià y de treure alguna vista fotogràfica dels hermosos finestrals, un d'ells exemplar notable del Renaixement y els altres dos gòtics, de l'antiga casa d'Aytona, avuy del Sr. Farnés, empengueren via dret a la serra per un estreb avançat del Montnegre, fent una curta parada en la casa Montsant de Rocosa. Atravessant magnífichs paisatges de montanya y dominant esplèndits punts de vista, a les 11 eren al coll de can Cona, en la serra del Montnegre. Visitaren la poètica font de Santa Maria, de propietats medicinals, y seguint pel llom de la serra, dominant gran extensió del Vallès y de la Costa, arribaren a Orsavinyà a dos quarts d'una. Foren atentament rebuts pel senyor Rector, qui'ls mostrà tot quant era digne de veures en l'iglesia. Allí's parti'l cos expedicionari. Els Srs. Arrau, Mitjans, Friginals y Xiqués empengueren de dret pel costat de Vallmanya; els Srs. Rocafort, Baladia, Serra, Torras y Valeri prosseguiren el fixat itinerari. Passaren per la grandiosa y mellor encara situada casa Camps d'Orsavinyà, en un coll que domina ampla extensió de mar y terra. Allí trobaren un guia enviat a rebrels pel Sr. Quintana de Tordera. De can Camps, ab cosa de mitja hora, arribaren a l'antic santuari de Roca Rossa, situat també dalt de la serra, envoltat de bella boscuria. El santuari, avuy abandonat y aparedat son interior, és un bell exemplar d'estil romànich, obra de primers del sigle XII. Fou monastir de canonges de Sant Agustí. Son propietari és avuy el Sr. Valls d'Olsinellas. Breu fou la parada a Roca Rossa, continuant tot seguit la marxa serra avall per en mig d'ataphida espessor de bosch. A quarts de tres se trobaven en el santuari de Sant Pons, aont els esperaven els socis delegats a Tordera Srs. Quintana y Novinés, el Sr. Adroer y altres qual nom sentim no recordar, que havien sortit a rebrels en carruatges. El santuari, modern, de molt bon aspecte, sobre tot sa gran porxada a tres vents, té una situació molt pintoresca en un replà herbat, voltat d'hermosos boscos de sureres. Hi ha molta devoció al sant en l'encontrada y s'hi celebra un concorregut aplech. A les tres tocades eren tots a Tordera, donchs prop d'aquesta pobla-

ció se tornaren a trobar tots els excursionistes. A Tordera tingueren el temps ben just de visitar ràpidament l'iglesia y de dinar, prenent allí'l tren de tres quarts de cinch de la tarde, que retornà a Canet als Srs. Xiqués y Serra y als Srs. Genís y Borrás, vinguts a Tordera a rebre als excursionistes, a Mataró al Sr. Baladia, y als demés a Barcelona. En l'estació de Sant Pol saludaren als Srs. Gombau y Tobella. Durant l'excursió se tragueren distintes fotografies pels Srs. Fragnals, Rocafort, Valeri y Torras y se reculliren alguns interessants datos y noticies.

CURSOS

FOTOGRAMETRIA, per D. LLUÍS MARIÀ VIDAL. Segona lliçó, el dia 2 de Janer; tercera lliçó, el dia 14.

En la primera, que fou la *segona* del curs, començà dividint les operacions fotogramètriques en dos grans agrupaments.

El primer agrupament comprèn totes les operacions de formació de plans que's poden fer ab una sola prova fotogràfica, com són monuments y extensions territorials petites.

El segon agrupament abraça 'ls treballs de formació de plans, que, per comprendre grans extensions de terreno, exigeixen l'obtenció de varies fotografies.

Les màquines fotogràfiques pera 'l primer cas, no tenint d'esser tant complicades com pel segon, explicà les reformes que deurien introduirse en una màquina fotogràfica ordinària pera servir a dits objectes; y entrant en la descripció de lo que és una *prova fotogràfica documentaria*, explicà quina classe de datos o de documents han de poderse trobar en una fotografia pera que pugui esser base del plano que's vol fer.

La determinació de la *distancia focal principal*, que és el dato de més importancia en tota màquina fotogràfica, l'explicà per medi de nombrosos procediments, senyalant sos defectes y sos aventatges.

En la lliçó *tercera* del curs començà presentant una llarga y variada serie de problemes, venint tots ells a constituir un complet aplech dels casos més freqüents en la pràctica de la primera part de la ciencia fotogramètrica.

Entrant després en la segona part, explicà'l sistema de triangulació pel qual se van obtenint gràficament tots els punts que interessin d'una comarca, y posà en evidencia 'ls grans aventatges de rapidesa en el treball de camp y d'exactitut en el treball

d'oficina, en comparació ab els altres mètodes gràfichs que's coneixen.

CONFERENCIA

El vespre del dia 20 el nostre consoci D. Ceferí Rocafort va llegir un seu treball, que per esser el primer que'ns donà a conèixer fa concebir grans esperances. Era una *Excursió a la Pobla de Segur y sa comarca*, molt nodrida de datos històrichs y de notes de descripció de tant pintoresca comarca. Varen estar exposades durant la conferencia diverses fotografies de l'autor, totes molt interessants. Els nostres lectors ja coneixeran el treball per sa publicació en un dels pròxims *Butlletins*.

NOVES

El dinar que anyalment celebra 'l CENTRE EXCURSIONISTA en el mes de Janer, va tenir lloch enguany el dia 15, a can Justin. No cal dir que va regnar gran expansió y que en totes les cares s'hi transparentava 'l bon desig del progrés de la nostra associació y l'enaltiment de Catalunya.

— En la Secretaria del CENTRE ha quedat de manifest l'estat de comptes de l'any 1898, a disposició de tots els associats que vulguen consultarlo.

— Entre les publicacions que's reben en el CENTRE EXCURSIONISTA és molt interessant la revista suïssa *Igl Ischi*, orgue de la Societat d'Estudiants Romonx, que baix el títol *Romania* té fundada l'actiu Dr. C. Decurtins, qui tant ha treballat pera l'estudi de la llengua dels grisons en totes ses formes dialectals.

LO CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA sols se declara responsable de lo contingut en la *Secció Oficial* del seu BUTLLETÍ, deixant íntegra als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.